VIEŠVILĖS KAPINYNAS

Ugnius BUDVYDAS

2001 m. TIM pratęsė Viešvilės kapinyno (Jurbarko r., Viešvilės sen.) archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus. Kapinynas yra kalvoje, nutolusioje apie 1 km į PV nuo Viešvilės miestelio, šiuo metu apleisto Ridekalnio gamybinio komplekso teritorijoje. Paminklas aptiktas 1998 m. (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 255–256), tuomet rasti keli atsitiktiniai radiniai. Tačiau kasinėjimai buvo nutraukti, nes manyta, kad kapinynas yra sunaikintas XX a. šioje vietoje vykdytos intensyvios ūkinės veiklos. Šiuo metu kalva yra privačioje valdoje, jos savininkas S. Glinskas yra numatęs 2002 m. čia vykdyti žemės judinimo darbus (dalį kalvos nulyginti, tiesti vandentiekį ir kt.). Dėl šių priežasčių buvo nuspręsta dar kartą atlikti archeologinius tyrinėjimus, kad būtų galutinai įsitikinta, jog paminklas yra sunaikintas.

Dėl lėšų stygiaus buvo ištirtas tik 25 m^2 plotas (2 perkasos), aptikti du suardyti degintiniai kapai. Kasinėjimų metu ištirtas kapas 1, nes antrasis rastas po vandentiekio trasa. Abiejų degintų mirusiųjų palaikai rasti giliai (kapas 1 – 1,35 m, kapas 2 – 2,1 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus), tačiau duobių kontūrai nebuvo ryškūs. Kapo 1 duobės kontūras pastebėtas 1,25 cm gylyje, mirusiojo palaikai buvo paskleisti ovalo formos 1,7x0,7 m dydžio plote, kuris orientuotas iš PV į ŠV. Rytinė kapo dalis perkasta vėlesnės duobės. Degintiniai kaulai stambūs, švarūs, beveik nerasta degėsių. Smulkūs apsilydę vario lydinio bei geležiniai dirbinukai taip pat paskleisti po visą plotą įvairiame gylyje. PV bei P duobės dalyje rasti du gniužulai dirbinių. Sprendžiant pagal tai, jog ant daugumos jų yra išlikę mineralizuoto audinio fragmentų, dirbiniai galėjo būti susukti į drobę. ŠV duobės dalyje rasta medinio karsto liekanų.

Degintiniame kape 1 greta smulkių įkapių aptikta pasaginių segių, vytinių antkaklių fragmentų, įvijinių žiedų, gintarinis karolis, 5 įmoviniai karklo lapo formos ietigaliai, įtveriamasis ietgalis, kalavijo buoželė (X tipo), 2 peiliai, pentinas, 2 bal-

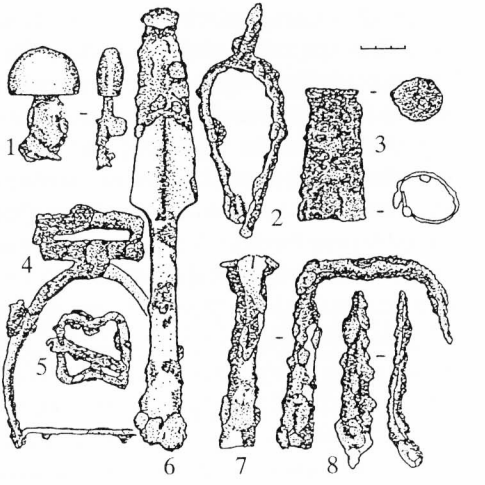

19 pav. Viešvilės kapinynas, degintinis kapas 1: 1 – kalavijo buoželė, 2 – pentinas, 3 – skambalas, 4 – balnakilpė, 5 – sagtis, 6, 7, 8 – ietigaliai (1–8 – geležis). *U. Budvydo pieš.*

Fig. 19. Viešvilė cemetery, cremation 1: 1 – sword pommel, 2 – spur, 3 – jingle, 4 – stirrup, 5 – buckle, 6, 7, 8 – spear head (1–8 – iron).

no kilpos, žąslai, skambalas ir kt. (19 pav.) Dalis dirbinių sulankstyti. Kape rasti 3 kalkakmenio bei molio verpstukai, tai leidžia manyti, kad kape greta vyro galėjo būti palaidota ir moteris. Iš viso degintiniame kape aptikta daugiau nei 100 įvairių dirbinių ar jų fragmentų. Kapas datuojamas X a. Atsitiktinai rasta vytinių antkaklių fragmentų, pasaginių bei laiptelinių segių fragmentų, juostinių apyrankių, audimo įrankių, gintarinis karolis ir kt.

2001 m. bei ankstesnių metų archeologiniai tyrinėjimai parodė, kad kapinynas yra labai apardytas. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad mirusieji laidoti giliai, tikėtina, jog dar gali būti išlikę sveikų ar apardytų kapų. Todėl paminklą būtina saugoti arba esant galimybei jį ištirti.

INVESTIGATIONS OF THE VIEŠVILĖ CEMETERY

In 2001 TMH continued the survey in the Viešvilė cemetery (Jurbarkas district). The area of 25 m² (2 trenches) was investigated. Two cremations datable to the 10th century were found.

LAZDININKŲ (KALNALAUKIO) KAPINYNAS

Donatas BUTKUS

Pratęsdamas Lazdininkų (Kalnalaukio) kapinyno Kretingos r. tyrinėjimus (žr. *ATL 1990 ir 1991 metais*, V., 1992, d. 1, p. 39–41, 81–85; *ATL 1992 ir 1993 metais*, V., 1994, p. 138–145; *ATL 1996 ir 1997 metais,* V., 1998, p. 190–194; *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 98–100; *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 98–100) 2001 m. Kretingos muziejus į R–PR nuo 2000 m. tyrinėtos perkasos 38 ištyrė 44,5 m² plotą (2000 m. nebaigtus tirti 4,5 m² perkasoje 38 ir 40 m² perkasoje 40). Jame rado 6 griautinius (1 vyro, 1 moters ir 4 vaikų) II a. pab. – III a. kapus, įkastus į ankstyvesnį kultūrinį sluoksnį. Dalis vainikų ir kapų apardyti žemės darbų metu arba kraunant vainikus naujiems kapams. Perkasos 40 P dalies plotas ištisai suardytas kasant tranšėją drenažo vamzdynui 1973–1975 metais.

Mirusieji laidoti įvairiai: vieni galvomis į ŠV (280, 336, 340), kiti – Š–ŠR kryptimi. Įkapių gausa išsiskyrė vyro kapas 75. Mirusysis palaidotas skobtiniame karste. Dalis kapavietės išpilta plonu smėlio sluoksniu, o kapas užplūktas storu molio sluoksniu. Mirusiojo kaklą puošė nenustatyto tipo antkaklė (sunykusi). Visos kitos įkapės sudėtos ties viršugalviu. Čia gulėjo įmovinis ietigalis, du skirtingo dydžio įmoviniai kirviai, kaltas masyvia galvute, lenkena, dalgelė, galąstuvas ir plati žalvarinė diržo sagtis. Šalia, po didžiuoju kirviu, buvo padėtas miniatiūrinis puodelis profiliuotomis sienelėmis. Kape 75 antrą kartą Lazdininkų kapinyne pastebėta, kad mirusiajam į kapą įdėti 2 geležiniai įmoviniai kirviai (pirmasis atvejis užfiksuotas 2000 m. kape 70). Be to, pirmą kartą Lazdininkų kapinyno tyrinėjimų istorijoje aptikta lenkena – įrankis mediniams dirbiniams gaminti.

Iš vaikų kapų išsiskyrė gerai išlikęs kapas 79. Pagal skobtinio karsto liekanas ir